

та общност напълно съзнателно си е затворила очите за тази контрабанда, поради позицията на Джуканович против Милошевич.⁸⁶

Разследване срещу външен министър

Италианското правителство започна разследване на контрабандата на цигари и събра доказателства, уличаващи 46 души, между които и тогавашния външен министър на Черна гора Бранко Перович. Според следователите, Перович е бил в личен контакт с редица босове на италианската организирана престъпност от 1992 г. насам. През декември 1999 г. общественият обвинител в Неапол го уличи в контрабанда на цигари и рекет, но министърът отказа да се появи в съда, като се позова на политически имунитет. Година по-късно той си подаде оставката.⁸⁷

Твърди се, че скоростните моторници, с които се контрабандират цигари от Черна гора към Италия, се придружавали от катери на черногорската брегова охрана докато са в териториалните води на републиката. По такъв начин те се охраняват от патрулите на федералната полиция и от митническите власти. Според някои оценки, Италия губи няколкостотин милиона долара годишно от неплатени мита в

резултат на контрабандата с цигари. А митническият следовател на германското правителство, който разследва контрабандата с цигари, счита, че през 2000-2001 г. в резултат на неплатени мита от контрабандно внесени цигари от Черна гора, Европейският съюз е загубил 3,4 млрд. долара.⁸⁸

2.3. КОНТРАБАНДА НА НАРКОТИЦИ

Югоизточна Европа е мост между производителите на дрога от Близкия изток и Централна Азия от една страна, и западноевропейските наркомани, от друга. Героинът, който се произвежда в Афганистан, пътува през Иран до Турция, където се рафинира, а оттам поема към България./Вж. Схема 4/

България се намира на кръстопътя на трите основни потока на контрабанда на наркотици през Балканите:

- Основната част от азиатския героин до 1991 г. пътуваше от България през бивша Югославия. По време на войната в Хърватия и Босна и Херцеговина този път бе временно прекъснат и на негово място се появиха два алтернативни пътя. След 1995 г. класическият път бе възстановен отново.

- Северният път води през Румъния и оттам през Унгария, Чехия и Словакия /откъдето наркотикът попада в страните от ЕС/ или през Украйна към Полша /оттам също влиза в ЕС/.

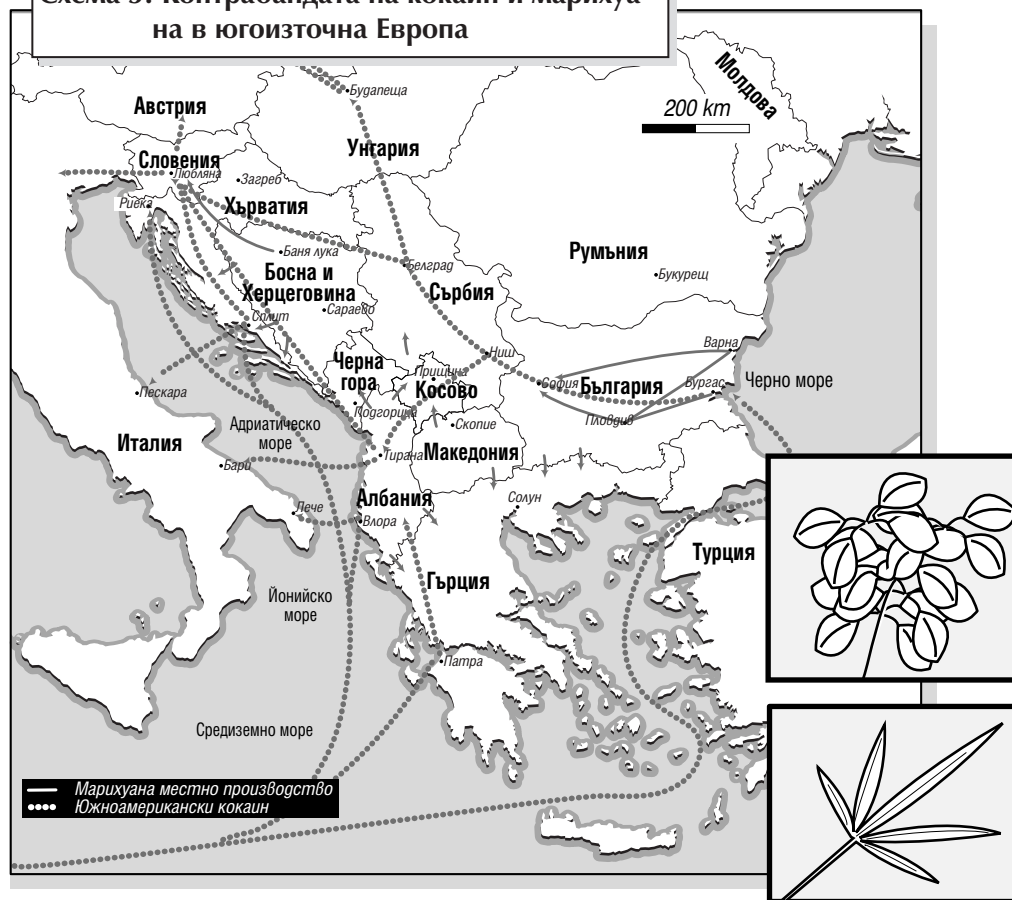
⁸⁶ Ivanovic. "Speedboats, Cigarettes, Mafia and Montenegrin Democracy." Nebojsa Medojevic. "Pusenje ili drzava!" Forum. 2 February 2001.

< http://www.forum.com.mk/Arhiva/Forum76/politika/politika_sverc.htm..

⁸⁷ Foster and Husic. "Probe into Montenegro's Role at Illegal Cigarette Trade."

⁸⁸ Ivanovic. "Speedboats, Cigarettes, Mafia and Montenegrin Democracy" Jelinic. "Razotkrivena svjetska mreza svercera cigaretama."

Схема 5: Контрабандата на кокаин и марихуана в югоизточна Европа

■ Южният път води от България през Македония и Косово до Албания.

Едно от последствията от войната в бивша Югославия бе, че сега нелегалният трафик на наркотици включва всички страни в региона. Политическата нестабилност, бедността, корупцията, слабите демократични институции, недостатъчно екипираните сили за сигурност и недобре охраняваните пропускливи граници направиха региона идеален за трафик на наркотици. Търговията с наркотици даде възможност на международната организирана престъпност /особено на италианската мафия, близкоизточните мрежи за контрабанда на наркотици/ да установят свое присъствие в региона. С това се затвори порочният

кръг, благодарение на който корупцията и организираната престъпност взаимно се подхранват.

Според оценки на Интерпол, над 80% от хероина, продаван в ЕС, е минал през Балканите. Това означава, че трафикът на тази дрога представлява най-големият проблем за региона. Той обаче далеч не е единствен:

■ Някои от страните в региона и по-специално Хърватия и Албания, се превърнаха в най-важните европейски пунктове за влизане на южноамерикански кокаин.

■ Югоизточна Европа също така се превърна във важен производител на дрога, особено на канабис и опиумен мак.

Разкриване на кокаинови пратки в Хърватия

През май 1997 г. хърватската полиция конфискува 375 кг. кокаин, което се счита за най-голямата находка в историята на тази страна. Въпреки това, тя не може да бъде сравнена с друга пратка от 665 кг. кокаин, изпратена от Еквадор и конфискувана от хърватската полиция в пристанището Риека през декември 1999 г. Тази операция стана възможна благодарение на информация от виенския офис на Агенцията против наркотиците на САЩ /DEA/. Един от най-високопоставените армейски офицери - Иван Андабак, бе арестуван поради участие в трафик на наркотици.⁸⁹

⁸⁹ U. S. Department of State. "1997 International Narcotics Control Strategy Report." Babic. "Details Behind the Andabak Arrest and the Leutar Murder." International Narcotics Control Board. "Report of the International Narcotics Control Board for 2000," *International Narcotics Control Board Annual Reports*. 2000. < http://www.incb.org/e/ind_ar.htm > .

- Появиха се лаборатории за производство на синтетични дроги.
- Засиленият трафик на наркотици доведе до повишена местна консумация на наркотици, като особено тревожни са темповете, с които се разпространява злоупотребата с хероина.

Както вече споменахме, краят на сраженията в Хърватия и Босна и Херцеговина, доведе до възстановяване на пътя на трафик за хероин през бивша Югославия. Освен това, дългата брегова линия на Хърватия направи тази страна идеална за влизането на южноамерикански кокаин в Европа /вж. Схема 6/. Към 1997 г. се наблюдава засилено увеличаване на трафика на дрога през Хърватия, както и драстично увеличаване потреблението на наркотици в основните градски зони на тази страна, като Загреб, Осийек, Риека и особено Сплит, който придоби особена известност като център на хероина.

Търговията с наркотици в Босна и Херцеговина също достигна тревожни размери след края на войната в тази държава. В резултат на военните действия и техните последици драстично се увеличи консумацията на наркотици в самата страна. Трафикът на наркотици бе овладян от същите хора, които извършваха контрабанда на оръжие и петрол по време на войната. Босна и Херцеговина също така се превърна във важен производител на канабис. Повечето от босненската марихуана се изнася контрабандно в Хърватия и Словения, тъй като цените там са по-високи. Бандите, извършващи трафика на дрога, обикновено включват членове на полувоенните групи, които имат връзки на най-висше републиканско политическо равнище.⁹⁰ /Вж. Схема 6/

"Затворническата бригада" и Мостар

Твърди се, че търговията с наркотици в Херцеговина и Далмация е контролирана от бившите членове на "Затворническата бригада", ползваща се с лоша слава. Това е една от най-бруталните полувоенни формации от босненски хървати. Неофициалната столица на Херцеговина Мостар се счита за център на регионалната дистрибуция на наркотици. Според дипломат, базиран в Мостар, съществува ясна връзка между организираната престъпност, полицията в Мостар и ръководството на босненската партия ХДО.⁹¹

Трафикът на наркотици се засили през 1998 г. Сраженията в Косово прекъснаха трафика от тази провинция към Албания, но косоварските и сръбските кон-

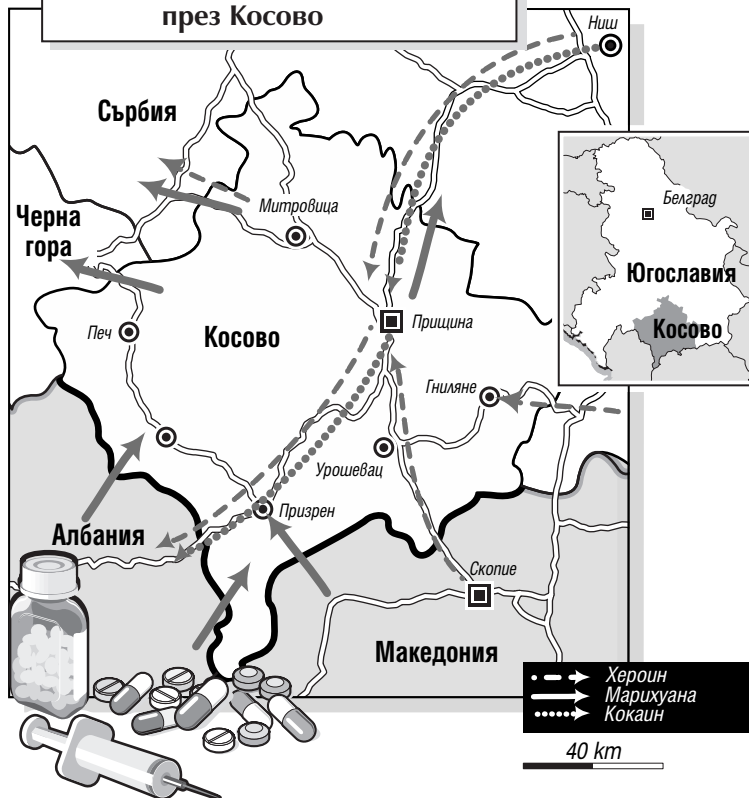
⁹⁰ Observatoire Geopolitique des Drogues. "Bosnia-Herzegovina." *Observatoire Geopolitique des Drogues Annual Report*. 1997. <http://www.ogd.org/rapport/gb/RP06_1_BOSNIE.html>.

⁹¹ Babic. "Details Behind the Andabak Arrest and the Leutar Murder."

Прането на косовските мръсни пари

Счита се, че косовските мръсни пари се изпират в рамките на провинцията благодарение на процъфтяващата незаконна строителна индустрия. Ясно свидетелство за участието на мафията в нелегалното строителство бе убийството на 11 септември 2000 г. на директора на Департамента по планиране, възстановяване и развитие в Прищина. Последният планирал да разруши нелегално построени сгради и да осуети осъществяването на нови подобни строежи.⁹³

Схема 7: Трафикът на наркотици през Косово

трабандисти откриха, че е много изгодно да си сътрудничат, за да поддържат постоянен приток на хероин за Западна Европа през Унгария, Босна и Хърцеговина и Хърватия.⁹²

След като през 1999 г. стана фактически независима от Югославия **Косово се утвърди отново като център на**

мрежите за трафик на дрога в югоизточна Европа /Вж. Схема 7/. Международната асоциация на офицерите срещу наркотиците счита, че косовската мафия прекарва незаконно между 4,5 и 5 тона месечно хероин, което е над два пъти повече от периода преди войната от 1999 г.⁹⁴:

- Наркотиците влизат в Косово от Македония и след това се изпращат през фактически несъществуващата граница между Косово и Албания до пристанищата Дурас и Влора, откъдето са само на един преход с лодка до Италия.

- В южна Албания се отглежда канабис, който се препраща в обратна посока от албанския град Кукес в Призрен в Косово, където задоволява засилващата се местна консумация.

Трафикът на наркотици в Македония е тясно свързан с избухналия през 2001 г. конфликт в тази страна. Повечето македонци, македонските медии, както и голям брой независими наблюдатели считат, че същността на конфликта е борбата за пълен контрол върху засилващата се албанска криминална

империя. Според *Джейнс интелигентс ривю*, още от 70-те години насам Западна Македония, където живее мнозинството от македонските албанци, се е превърнала в център за контрабандата на наркотици. Очевидният просперитет /луксозни коли, красиви и големи къщи/ на голям брой хора, живеещи в един район, който бе сред най-слаборазвитите в икономическо и инфраструктурно отношение, не се дължи на приходи от лозарската промишленост в тази част на страната, нито на преводи от чужбина.

⁹² Observatoire Geopolitique des Drogues. "Yugoslavia."

⁹³ "Kosovo Stability Threatened by Organized Crime." *Balkan Times*. 2001. < <http://www.balkantimes.com/html/english/11845.htm> > .

⁹⁴ Juliette Terzieff et al. "Former Warlords in the Balkans are Building an International Criminal Empire." *Newsweek*. 21 March 2001. < <http://www.balkanpeace.org/rs/archive/mar01/rs127.shtml> > . Umberto Pascali. "KLA and Drugs: The 'New Columbia of Europe' Grows in Balkans." *Executive Intelligence Review* vol. 28, no. 24. 22 June 2001. < http://www.larouchepub.com/other/2001/2824_kla_drugs.html >

Roslin. "After Kosovo: A Marriage of Heroin and War in the New Millennium."

Танушевци

Връзката между АОК, Националната армия за освобождение и търговията с наркотици и оръжие най-ясно може да бъде проследена с примера Танушевци. Това е населено с албанци планинско селце, разположено точно върху границата между Македония и Косово. Именно там започнаха сраженията през 2001 г. По време на косовския конфликт Танушевци бе използвано като едно от най-важните депа на оръжие за АОК, а преди това се считаше за един от центровете на трафика на наркотици от и към Албания и Косово. За отбелязване е, че Танушевци е родното място на Джавит Хасани – един от основателите на АОК и командир в тази армия. Арачиново – друго село, в което избухнаха сражения – също така продължително време се считаше за център на трафик на цигари, дрога и оръжие.

Решаващ фактор, който помогна да се улесни разпространението на контрабандата в тази част на страната беше преднамереното решение на правителството на ВМРО-ДПМНЕ да не патрулира граничната зона след изтеглянето на мироопазващите сили на ООН през 1999 г. Това решение оправдано с водене на политика за укрепване на доверието в нестабилен район, дава основание да се твърди, че двете управляващи партии са били най-малкото пасивно замесени в нелегален трафик през границата.

Село Танушевци, център на македонската контрабанда на наркотици и оръжие, заедно с още няколко села и райони около македонската граница с Косово се превърнаха в действителни "свободни територии". Първите изблици на насилие в Македония бяха провокирани от "нарушаване" на "свободния статут" на Танушевци, когато македонска полицейска част беше изпратена в селото в отговор на задържане на новинарски екип на македонската телевизия от униформени албански партизани.⁹⁵

Стабилната политическа обстановка и господството на закона препятстват развитието на контрабандни и други нелегални дейности. В страна като Македония, където има значително недоверие между различните етнически общности, както и лоша икономическа ситуация, бе относително лесно за хората от Национално-освободителната армия и за трафикантите да изострят напрежението и да го превърнат във въоръжен конфликт. По такъв начин те създадоха и идеалните условия за криминален бизнес.⁹⁶

В Румъния трафикът на наркотици е в постоянен възход, въпреки усилията на правозащитните органи. Новата администрация прокара по-строги закони, преследващи трафика на наркотици и тяхното производство. Въведени бяха санкции от 15 години до доживотен затвор за притежание, дистрибуция и производство на наркотици. Предприетите сериозни мерки от полицията доведоха до увеличаващ се брой арести на пласъори и до конфискация на наркотици, въпреки бюджетните ограничения, остарялата и недостатъчна екипировка и ширещата се корупция. През 2001 г. бяха разкрити 3 тайни лаборатории за производство на синтетични наркотици, което потвърди опасенията, че Румъния се е превърнала във важна производителка на дрога.⁹⁷

Схема 8: Трафик на наркотици и производството им в България

⁹⁵ "Macedonia's Public Secret," pp. 24-25

⁹⁶ Terzieff et al. "Former Warlords in the Balkans are Building an International Criminal Empire." Pascali. "KLA and Drugs: The 'New Columbia of Europe' Grows in Balkans." "Jane's Sentinel Security Assessments: Macedonia." *Jane's Information Group*. 3 April 2001. < http://www.janes.com/security/international_security/news/sentinel/sent010403_macedonia.shtml > . U. S. Department of State. "1997 International Narcotics Control Strategy Report." Bajic. "Crime and Politics in Macedonia."

⁹⁷ U. S. Department of State. "1997 International Narcotics Control Strategy Report." "For Romania to Accede to EU It Will Take Enhanced Speed of Response." *Nine O'Clock*. 7 February 2002.

Конфискувана дрога в България

Косвена индикация за размера на трафика на наркотици е броят на заловените пратки. През първата половина на 2000 г. например, по българските граници е хванат над 1 тон наркотици и са задържани 60 трафиканти, повечето от които мъже. Количеството хванат хероин бе над 800 килограма, докато това на хашиша и марихуаната – над 200 кг. Хванатите наркотици включват 20 кг амфетамини, над 6000 хапчета екстази и каптагон, над 3000 литра оцетен анхидрид и фенилацидна киселина. Повечето наркотици са засечени на КПП "Капитан Андреево", както и на КПП "Малко Търново", Калотина, Златарево, Гюешево, летище София, Видин и Русе.

България продължава да играе централна роля в трафика на хероин от Централна Азия за Европа /Вж. Схема 8/. Поради своето разположение, през страната преминават трите южноевропейски пътища на дрога – през Румъния, Сърбия и Македония. Имайки предвид увеличаващите се количества кокаин, хванати в страната, България се превръща във важна транзитна държава и за южноамерикански кокаин.

Има индикации, че трафиканти от Италия, Колумбия, Албания и България развиват нетрадиционни канали за транзит на кокаин. Конфискувани бяха и съществени количества прекурсори от рода на ацетин анхидрид /произвеждан в България и/или Македония и отправян към Турция/. Най-разпространените начини за транспортиране на дрога е с коли, камиони и автобуси. Все още големи количества наркотици се транспортират в хладилните камери на тирове и камиони, натоварени с бързо разваляща се стока.

Развитието на местния пазар на наркотиците също представлява интерес. Наблюдава се общата за света тенденция за проникване на наркотиците в периферните райони на страната. Според оценка на експерти и извършени проучвания, броят на българите, които пушат ганджа, е между 50 и 70 хиляди души. От средата на 90-те години броят на разкритите ниви с канабис се увеличава двойно всяка година. Най-големите полета с канабис бяха разкрити в районите Благоевград, Петрич, Варна, Пазарджик, Пловдив и Кюстендил. Вече съществуват и канали за износ на канабис предимно към Гърция и Кипър. Поради засилената полицейска дейност в Югозападна България, производството на марихуана постепенно се измества в Северна България. Миналата година бяха разкрити големи полета с канабис в районите на Враца и Русе.

Около 10 000 българи са зависими от хероина и 40-50 000 използват фармацевтични дроги със сходен ефект – например диазепам. Поради ниската покупателна способност на потенциалните клиенти, предполагаемата стойност на българския пазар на наркотиците не надвишава 200-300 млн. германски марки. Поради същата причина черният пазар е буквално наводнен с нискокачествени дроги. Според Националния център по пристрастяване към дрогите, около 95 % от съставките на хероина не са истински. А скъпите дроги като кокаина се продават на цена 120 германски марки за един грам и са популярни сред членовете на криминалните групировки, сред които се наблюдава висока степен на зависимост.

2.4. ТРАФИК НА ХОРА

Нелегалното трафикиране на хора в югоизточна Европа се увеличава с тревожни темпове. Това включва трансфер на нелегални имигранти, жени които са въввлечени в проституцията, работна сила, наемана при нечовешки условия, трафик на деца за нелегално осиновяване срещу огромни цени. Този нелегален човешки поток е под контрола на организираната престъпност. В трафика на хора са включени и служители от паспортните контролни служби, които приемат